

ERVAAR *het* ARUBA EFFECT

[ARUBA.COM](https://aruba.com)

WADI EL GEMAL

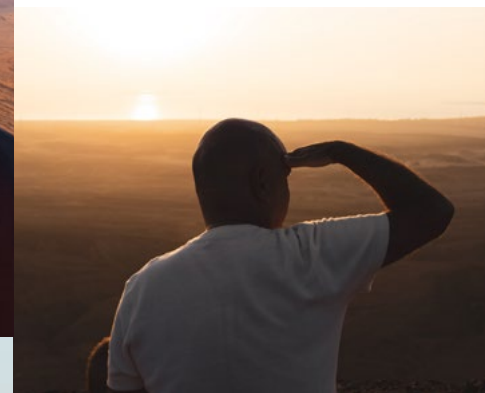
EEN GROENE OASE
IN DE EGYPTISCHE
WOESTIJN

Egypte; hét land van de farao's, imposante piramides, mummies en geheime grafkamers. Maar wist je dat je in het zuidoosten, in het relatief onbekende nationaal park Wadi el Gemal, nog tal van andere Egyptische schatten kunt ontdekken? Van kleurrijke koraalriffen tot weelderige mangrovebossen en oude smaragdmijnen. Het zuidoosten van Egypte is groener dan je denkt. Ver weg van het massatoerisme.

*Tekst: JISKA KROON Beeld: ARANKA SINNEMA,
ELINE VANCRAEYVELDT en GORGONIA BEACH RESORT*

LINKERPAGINA: Het schip van de woestijn.
RECHTERPAGINA: Het opperhoofd van de lokale Ababðabevolking hield vroeger het land in de gaten hield vanaf de El Talayee-heuvel.

"Welkom in Egypte", begroet de zon-gebruinde Italiaan Johannes Girardi, gekleed in een zomers wit linnen outfit, ons vriendelijk bij de aankomsthal van de luchthaven in Marsa Alam. Als general manager van het door Italianen gerunde Gorgonia Beach Resort, waar ik de komende week met een groep reisjournalisten verblijf, woont hij al heel wat jaren in Egypte. "Hoeveel graden is het in Nederland?", vraagt hij, terwijl zijn ogen over onze winterjassen en lange broeken glijden. "Zes graden, met wind en regen", verzuchten wij in koor. "Wat heerlijk", reageert Johannes, waarop hij vraagt of wij willen ruilen. "Het kan hier heel warm worden." Verbaasd kijken we hem aan, terwijl we zichtbaar

genieten van de januarizon die onze winterhuid streelt. Het gras is altijd groener. Ook in een land waar het slechts enkele dagen per jaar regent. Van groen is op de heenweg naar het resort nog geen sprake. Het zijn vooral de kleuren blauw en bruin die domineren. Kilometers kuststrook met een eindeloze azuurblauwe zee rechts en zanderig woestijn links gaan voorbij, zonder blijk van enig resort. Het is een schril, maar aangenaam contrast met het schreeuwelijke Hurghada of Sharm-el-Sheikh. We zoeven richting 'het andere Egypte', ver weg van massatoerisme. Ingeklemd tussen de Rode Zee en het nationaal park Wadi el Gemal doemt het resort met haar parelwitte gebouwen na een uur rijden op.

GORGONIA BEACH RESORT

Het gastvrije **GORGONIA BEACH RESORT** biedt verschillende **ECOLOGISCHE** activiteiten in het nationaal park **WADI EL GEMAL**, waarvan een gedeelte van het resort is. Als medeoprichter van de **ABU GHOSOUN COMMUNITY** zet het resort zich actief in om de **LEVENSSSTANDAARD** van de lokale **ABABDABEVOLKING** te verbeteren. Bijvoorbeeld door hen **ENGELSE LES** en training te geven, zodat zij **BEZOEKERS** tijdens een **EXCURSIE** kunnen begeleiden en hierdoor ook **PROFITEREN** van **INKOMSTEN** uit **TOERISME**. Ook op het ruim opgezette resort is het prima vertoeven. Bij het **PRIVÉSTRAND** vind je een steiger waardoor je makkelijk naar de **KORAALRIJFEN** kunt **ZWEMMEN** en **SNORKELLEN**. Voor het eten en drinken kun je terecht in het hoofdrestaurant, twee à **LA CARTE RESTAURANTS** en diverse **BARS**. Tegen een kleine betaling kun je in een **BEDOEFENTENT** lokaal eten bestellen. Naast een **VERWARMD ZWEMBAD** is er een **WELLNESS** met stoombad, sauna en een mogelijkheid tot massages en schoonheidsbehandelingen.

LINKERPAGINA: De schatten van de kleurrijke onderwaterwereld. **RECHTERPAGINA:** Op het knabbelde geluid van de vissen na is het doodstil onder water. / Het kleurrijke koraal beweegt sierlijk mee. / Met een beetje geluk spot je de zeldzame soepschildpad.

TIP!

Het kan, vooral 's zomers, erg heet worden in de woestijn. Draag luchtige kleding, eventueel een pet of hoed, zorg voor genoeg water en smeer je goed in met zonnebrand.

zo'n 23 graden letterlijk een warm bad is in januari. De temperatuur kan volgens Islam in de zomer zelfs oplopen tot 38 graden. Hij vertelt dat het zeewater de afgelopen jaren één tot twee graden is opgewarmd. "Sterft het koraal hierdoor niet uit?", vraag ik hem, terwijl ik mij met flippers aan mijn voeten als een vis in het water voel. De marinebioloog maakt zich vooralsnog geen zorgen. "Het koraal lijkt zich hier aan te passen en weet te overleven." Van een onderwaterwoestijn is inderdaad nog geen sprake: gele koraalvisjes, bontgekleurde papegaaivissen en rode anemoonvisjes dansen als ballerina's voor onze ogen. Het kleurrijke koraal beweegt sierlijk mee. Het is doodstil onder water, op het knabbelende geluid van de vissen na. Verderop in de zee kun je met een beetje geluk dolfijnen en de zeldzame soepschildpad spotten.

Een gedeelte van de woestijn in het nationaal park was ooit zeebodem, ontdekken we de volgende dag

tijdens een avontuurlijke hike naar de top van de 160 meter hoge El Talayee-heuvel. We begeven ons door kloven vol dood koraal. Onderweg raapt Islam van alles op: woestijnzand dat rood is door verroest ijzer, fosfor, maar ook calciumcarbonaat; een witte stof waarmee de skeletten van het koraal zijn opgebouwd. De vallei bestaat uit oude rivierbeddingen van rivieren die ooit op deze plek stroomden. "Duizenden jaren geleden zwommen hier walvissen", vertelt de marinebioloog geïnterigeerd. In de rotsen zijn fossielen van schelpen en zeedieren soms zichtbaar. Wanneer we de top van de El Talayee-heuvel bereiken, hijst het ochtendgloren de woestijn in een gouden jasje. Het panoramisch uitzicht vult zich met pastelvormige kleuren. Op het ruizen van de wind na is het oorverdovend stil. Wij snappen direct waarom het opperhoofd van de lokale Ababdabevolking vroeger het land in de gaten hield vanaf deze heuvel.

ABABDA-BEVOLKING

De **ABABDA** woont al **EEUWEN-LANG** in **WADI EL GEMAL**, al vind je ze tegenwoordig vooral langs de **OEVERS** van de **NIJL** en langs de **RODE ZEE**. Een gedeelte van deze **BEDOEFENENSTAM** houdt vast aan oude **TRADITIES** en reist in de binnenlanden rond op **DROMEDARISSEN**. Door **KLIMAATVERANDERING** wordt dit steeds lastiger voor hen. Wist je trouwens dat sommigen getrainde **SPOORZOEKERS** zijn? Vroeger werden hun **KAMELEN** en **DROMEDARISSEN** regelmatig **GESTOLEN**. Die vonden ze soms terug door de **SPOREN** te volgen.

LOPEN OP DE ZEEBODEM

Het nationaal park Wadi el Gemal beslaat bijna 7500 vierkante kilometer en bestaat uit zowel land als zee. Het ligt zo'n vijftig kilometer ten zuiden van Marsa Alam, tussen de Nijl en de Roze Zee. Wadi el Gemal betekent vallei van de kamelen, die op hun beurt weer het schip van de woestijn worden genoemd. Al is de kans groter dat je een dromedaris tegenkomt, het soort met één bult op de rug. Een wadi staat voor het grootste deel van het jaar droog,

totdat het met bakken uit de hemel komt en het rivierdal volstroomt met water. Het in 2003 opgerichte nationaal park staat op de Unesco werelderfgoedlijst. Want ondanks dat deze regio vooral uit woestijn bestaat, is het landschap diverser dan je zou verwachten. Rondom de talloze koraalriffen tref je bijvoorbeeld verschillende vogels en gekleurde vissen.

Marinebioloog Islam Mohammad Elsadek is de volgende ochtend al vroeg uit de veren en laat ons kennismaken met de onderwaterwereld van het huisrif van het resort. Met snorkeluitrusting springen we uitgelaten vanaf de pier de zee in, die met een watertemperatuur van

VERSE GEMBER-KOFFIE

De **ABABDA** drinken regelmatig **DJABANA**: verse **GEMBERKOFFIE**. De traditionele bereiding van deze **KOFFIE** kent een aantal **RITUELEN**, net als het drinken ervan. Het **ROOSTEREN** van een handvol **KOFFIEBONEN** gebeurt boven een **VUURTJE**. Om dit vuur aan te wakkeren, gebruiken ze vaak een klein **MATJE** als **WAAIER**. **GEMBER** wordt met een stamper **VERMALEN**, daarna de geroosterde koffiebonen. Aan de gember en de fijngestampte koffiebonen wordt **WATER** toegevoegd. In de hals van een kleine koffiepot steekt een plukje **DADELPALMVEZEL** (of een kluwen plastic draad), waarmee het **KOFFIEDIK** wordt **UITGEFILTERD**. De djabana plaatsen ze vervolgens in de **HETE AS** van het houtvuur of in een schaal met hete **HOUTSKOOL**. Zodra het water kookt en de koffie klaar is, wordt het uitgeschonken in kleine, **PORSELEINEN KOPJES** zonder oor. Klein (zoet) detail: de Ababda drinken hun koffie graag met **VEEL SUIKER** en jij dus ook. Beleefde koffiedrinkers gebruiken een **ONEVEN** aantal: drie, vijf of zeven kleine kopjes.

LINKERPAGINA VAN BOVEN NAAR BENEDEN: De lange wortels van de Acaciabomen gebruiken het grondwater diep onder het oppervlak om zichzelf te voeden. Met de e-bike én de 4x4 door Wadi el Gemal. **RECHTERPAGINA:** Mangroven overleven het zoute water doordat de wortels het zeewater filteren en de zoutkristallen uit de bladeren verwijderen.

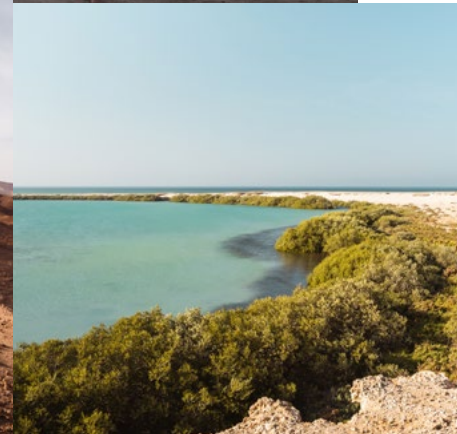
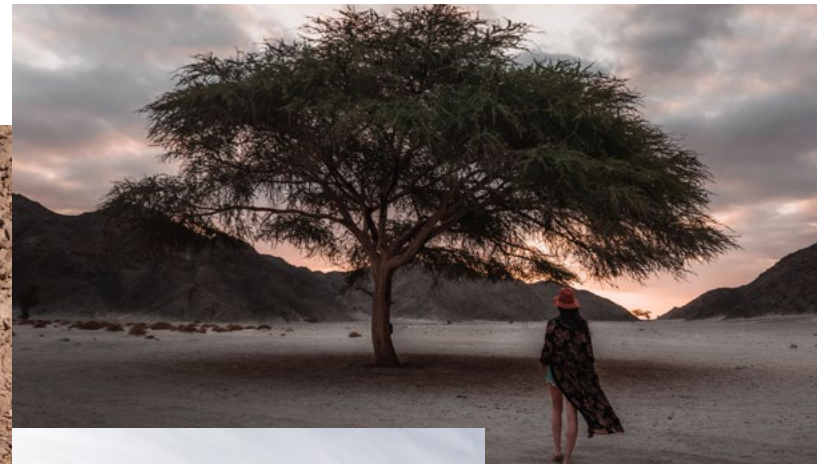

TE LAND, TER ZEE EN IN DE LUCHT

Het veelzijdige woestijnlandschap van Wadi el Gemal verkennen we niet alleen te voet, ook op een e-bike én in een 4x4. We scheuren de volgende dag slingerend dieper het binnenland in. Herkenningpunten van stapels stenen op heuvels sturen ons door niemandsland. Halverwege de route naar Sikait, een oud mijndorpje met een aantal rotstempels, maken we een pitstop. Een van onze gidsen ontvouwt zijn handpalm en hop, een groen stukje edelsteen schittert in de zon: smaragd! De regio van Wadi el Gemal was in de vroeg-Romeinse periode een belangrijke plek voor het winnen van smaragden en bevond zich vroeger in een belangrijke handelsroute tussen Azië en Rome. In Sikait treffen we ruïnes van het Romeinse stadje. De huizen zijn tegen de hellingen van de bergen gebouwd, omdat de vallei in die tijd regelmatig volliep met water na hevige regenbuien.

Ook Cleopatra, de laatste farao van Egypte, was dol op smaragden. Ze droeg ze als sieraad, liet decoratieve objecten ermee versieren en gaf hoogwaardigheidsbekleders smaragden met haar beeltenis erin gesneden. Smaragden waren voor de Egyptenaren patriottistische symbolen van nationale trots en werden vaak in verband gebracht met vruchtbaarheid, onsterfelijkheid, verjonging en eeuwige jeugd. Op de weg terug naar het resort verwonderen we ons nog een keer over het veelzijdige landschap: witte zandduinen wisselen zich af met groene acaciabomen en de salvadora persica, een boom die bekend staat als de 'tandenborstelboom'. De takjes van de boom werden vroeger namelijk gebruikt als tandenborstel. Acaciabomen overleven de droge omstandigheden doordat hun buitengewoon lange wortels het grondwater diep onder het oppervlak gebruiken om zichzelf te voeden.

Nog meer groen treffen we in El Qulaan, een vissersdorpje aan de kust waar de Ababdabevolking woont. We wandelen door ondiep blauw water van het gelijknamige El Qulaan Lagoon tussen de vissen, vogels, krabbetjes en zeesterren naar mangroven, waar zout- en zoetwater samenkomen. Volgens Islam, die ook vandaag niet van onze zijde wijkt, dragen mangroven op een bijzondere manier bij aan het milieu. Zo dienen ze als broedplaats voor vissen, gaan overstroming tegen, slaan koolstof op en houden die eeuwenlang vast in de waterbodem. Door hun uitgebreide wortelstelsel voorkomen ze erosie en stormschaad aan de kust. Hoe ze dit doen? "Mangroven overleven het zoute water doordat de wortels het zeewater filteren en de zoutkristallen uit de bladeren verwijderen. De bomen kunnen hierdoor zuurstof opnemen." Mangrovebossen zouden volgens Islam meer zuurstof uitstoten dan een gemiddeld bos. Reden genoeg om deze levensaders voor onze hele wereld goed te beschermen.

LINKERPAGINA MET DE KLOK MEE:
Ogen als sieraden. / Vanuit El Qulaan wandel je naar mangroven. / Fietsen door het maanlandschap. RECHTERPAGINA:
Dineren onder de sterrenhemel. / Brood bakken in de grond onder houtskool.

SPEKTAKEL AAN DE STERRENHEMEL

Behalve zand waait ook de geur van eten door de woestijn. Onze laatste avond dineren we in de woestijn terwijl hemellichamen zich boven ons ontfouwen. Duizenden sterren verlichten de zandbak en toveren onder andere de Steelpan aan de donkere heldere hemel. Zoef, daar ging een vallende ster. Snel doen we een wens, terwijl we op gekleurde kleden voor een tent liggen. Naast ons bakt een man in een wit gewaad *kaboury*: brood gemaakt van maïs, zout en water. Hij spreidt het deeg eerst uit tot een mooie, dunne, ronde schijf. Het vuur maakt hij vervolgens uit, waarna hij de overgebleven houtskool en as vlak maakt. De schijf

brooddeeg komt hierop te liggen, de as er overheen en afgedekt met zand. Het brood wordt onder de houtskool in de grond gebakken. In tien minuten is de *kaboury* klaar. We eten het met linzensoep en groenten.

Met een volle buik gaan we nog een laatste keer liggen en staren geruisloos naar de sterrenhemel. Opnieuw is het oorverdovend stil in de woestijn. Even zijn we alleen met onze gedachten. In stilte overdenken we. Want in stilte hoor je meer. Plots klinkt er een brommend geluid. Een van de gidsen is in een diepe slaap gevallen en snurkt. Tevreden concluderen we dat in de woestijn, onder het spektakel aan de sterrenhemel, zorgen even verdwijnen. Als de zon voor de nacht.